

PART III

. . .

DEFENDING THE CULT
OF SAINTS IN ELEVENTH/
SEVENTEENTH-
CENTURY KASTAMONU:
TRANSFORMING THE
ŞA°BÂNIYE ORDER UNDER
°ÖMER EL-FU°ÂDÎ 1502/2

195-291

Curry, John J., The transformation of Muslim mystical thought in the
Ottoman Empire : the rise of the Halveti order, 1350-1650, Edinburgh :
Edinburgh University Press, 2012., TDV İSAM160525

ÖMER FUÂDÎ

-
- 1 ASUMAN ÜNAL, Ömer Fuadi'nin Risale-i Virdiyye adlı eserindeki tasavvufi görüşleri, Selçuk Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2008
-
- 2 İLYAS YAZAR, Ömer Fuadi hayatı, eserleri, edebi kişiliği ve Bülbüliyye'sinin metni, Dokuz Eylül Üniversitesi, Yüksek Lisans, 1999
-
- 3 MEVLÜT ÖZÇELİK, 17. yüzyıl Osmanlı mutasavvıflarından Kastamonulu Ömer Fuâdî (v. 1046/1636) ve Muslihu'n-Nefs isimli eseri, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2012

13 NISAN 2005

Yazar, İlyas. "Ömer Fuâdî: hayatı, edebî kişiliği, eserleri ve Bül-büliyye'sinin edisyon kritik metni." Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, 1999. (Danışman: Doç. Dr. İlhan Genç)

75 EKİM 199

17947

Ömerü'l Fu'adi: hayatı, edebi şahsiyeti, eserleri. BAYSAR, Hilal. Master. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1991. 253s.
Danışman: Doç.Dr.Abdülkerim Abdulkadiroğlu.

1.3.31 "Ömerü'l-Fuadi Hayatı, Edebi Şahsiyeti, Eserleri." Hilal Baysal. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, 1991. (Danışman: Doç. Dr. Abdülkerim Abdulkadiroğlu)

22 TEMMUZ

164772

Hazret-i Pîr Şeyh Şa'bân-ı Velî Vakfî Yayınları

Yayın No.: 8

İSAM Kütüphanesi'ne
armadır.

Ömer Fuâdi

GZA
Kocaeli-2007

TÜRK EDEBİYATI'NDA HÂB-NÂME

ve

ÖMER FU'ÂDÎ'NİN HÂBİYYE RİSÂLESİ

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	164772
Tas. No:	TBÜ.217 ZAV.T

Dr. Gencay Zavotçu

20 AĞU 2007

Kocaeli - 2007

130747

KASTAMONU ŞEYH ŐÂBÂNI VELİ VAKFI
YAYINLARI :

ÖMER FUÂDÎ
HAYATI, ESERLERİ, EDEBİ
KİŞİLİĞİ
VE
BÜLBÜLİYYE'SİNİN EDİSYON-
KRİTİK METNİ

95 ARALIK 2001

İlyas YAZAR Gen İSAM

Kütüphanesine hediye edilmiştir.

ISBN 975-541-103-8

23.09.2004

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	130747
Tas. No:	922.977 ÖME

HAMLE YAYINLARI

İSTANBUL - 2001

Bihakkın sure-i inna fetahnâ bâe Bismillâh.
Aziz başın için dâvam müvelles oldu tahir et,
Gerek hasmım, gerek muhbîrlerin celbinde tahrir et!
Diğer bâba düşürme kıl kerem bâbabında tedbir et...
Adâlet hâteminle arzuhalim şerh ü temhir et.
Benim davamı fasleyle nizamen hasbeten lillâh,
Bihakkın sure-i inna fetahnâ bâe Bismillâh..
Ebâ an ced tâhir olan hiyanetle hitap etmez,
Ne denlü ağniya olsa tefahürle cevap etmez;
Yıkıp bir kimsenin cismîn harap ender harap etmez,
Ricâli Sadık-ı devlet olanlar irtikâp etmez..
Benim davamı fasleyle nizamen hasbeten lillâh,
Bihakkın sure-i inna fetahnâ bâe Bismillâh..
Size bizden dua, sizden atâ lütf u inayettir.
Selâmet isterim derdim hikâyettir, şikâyettir;
Ne emreyler isen emrin göz üstünde, adâlettir..
FIGANÎ âciz ednayım, işim emre itaatir..
Benim davamı fasleyle nizamen hasbeten lillâh,
Bihakkın sure-i inna fetahnâ bâe Bismillâh..10

Bu "Şikâyetnâme" "Mefâilün, Mefâilün, Mefâilün, Mefâilün" aruz ölçüsüyle yazılmıştır. Aruzun düz kalıbı ile yazılan bu şikâyetnâmeden sonra Kastamonu Valisi Abdurrahman Paşa, âşığın şikâyeti ile ilgilenmiş, bu Meclis İdare Azası olan şahısın ceza almasını sağlamıştır.

Âşık Figanî, Geredeli olmasına rağmen ömrünün büyük bir bölümünü Kastamonu ve çevresinde geçirmiştir. Hattâ, İnebolu ile Kastamonu arasında Figanî bir fayton yolculuğu yapmış, ama para yerine arabacıya rehlin alarak kendi yazma şiir defterini vermiştir. Fakat daha sonra defteri rehinden kurtarmak için Figanî arabacıya uğramamıştır. Âşık Osman Pinhanî, bu defteri yıllar sonra; Çankırılı Hacı İmamoglu İsmail Ağa'da gördüğü, kendisinden istediğini ama vermediğini, Dehri Dilçin'e anlatmıştır.11

Âşık Figanî, Kastamonu ve yöresinin yetiştirdiği bir âşıktır. Kendisi de yörede pek çok çirak yetiştirmiş ünlü bir şahsiyettir.

Kaynaklar

1. Bolu Vilayet Salnamesi, 1921-1922, s. 591-595
2. Sadi Yaver Ataman, *Anadolu Halk Sazları Yerli Müzikçileri ve Halk Musikisi Karakterleri*, Burhaneddin Matbaası, İstanbul 1938, s. 38-42
3. Ahmet Kutsi (Teceer), "Dertli Figanî", Halk Bilgisi Haberleri, Yıl: 1, Sayı: 3, Ocak 1930, s. 3-7
4. Hayrettin İvgin, *Geredeli Âşık Figanî*, Kültür Bak. Halk Kültürlerini ARGE Genel Müd. Yay.: 206 Halk Edebiyat Dizisi: 43, Milli Kütüphane Bsm, Ank. 1994, s. 11-12
5. Sadi Yaver Ataman, *a. g. e.*, s. 39
6. Sadi Yaver Ataman, *a. g. e.*, s. 40
7. Sadi Yaver Ataman, "Âşık Nailî'ye Dair", Halk Bilgisi Haberleri, Yıl: 4, 15 Nisan 1935, Sayı: 47, s. 251-256
8. Hayrettin İvgin; *a. g. e.*, s. 90
9. Hayrettin İvgin; *a. g. e.*, s. 10
10. Hayrettin İvgin; *a. g. e.*, s. 135-136
11. Dehri Dilçin, *Edebiyatımızda Atasözleri*, 1. Kitap, Türk Dil Kurumu Yayınları, Kلیşecilik ve Matbaacılık T.A.Ş., İstanbul 1945, s. 88

ÖMER FUÂDÎ'NİN BÜLBÜLİYYESİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

180252

İlyas YAZAR

D.E.Ü. Buca Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Anabilim Dalı, İzmir.

Özet

Edebiyatımızda XVI. yüzyıldan itibaren görülmeye başlanan, "Bülbül-nâme", "Gül ü Bülbül" ve "Bülbüliyye" gibi değişik adlar altında yazılmış, gül-bülbül mesnevileri bulunmaktadır. Bu mesnevilerden biri de, Şeyh Şa'bân-ı Veli'nin halifelerinden Ömer Fuâdî tarafından edebiyatımıza kazandırılmıştır. Fuâdî'nin 1623 (H.1033) yılında kaleme aldığı eser, kuşlar arasında geçen olayları anlatmakla birlikte, temsili olarak, tasavvufî aşkı işlemektedir. Bülbülün aşkla inleyişinden rahatsızlık duyan kuşların, bülbüle iftiralarında bulunmaları ve onu Süleyman peygambere şikâyetlerinin hikâye edildiği 1190 beyitlik bu mesnevinin sonunda, Fuâdî tarafından bir takım dersler de çıkarılmıştır. Bu bildiriyle, eserin yapı ve muhteva özellikleri, edebî değeri bakımından değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Ömer Fuâdî, Bülbüliyye, Mesnevi, Gül-Bülbül, Fabl.

Giriş

Türk Edebiyatı'nda XVI. asırdan itibaren görülmeye başlanan, "Bülbül-nâme", "Bülbüliyye" ve "Gül ü Bülbül" adlarıyla bilinen az sayıdaki eserden birisi de Ömer Fuâdî'nin Bülbüliyyesi'dir. (Kurnaz 1992: 486) İran kaynaklı tasavvufî bir hikâye olan Attar'ın Bülbül-nâme (Levend 1988: 138) adlı eserinden mülhem kaleme alınan Bülbüliyye, 1623 (H.1033) tarihinde yazılmış manzum bir hikâyedir. Aşk ve vahdet temasının işlendiği eserde, Bülbül'ün aşkla inlemesinden rahatsızlık duyan kuşların, Bülbül'e çeşitli iftiralarda bulunarak, Süleyman Peygamber'e şikâyetleri anlatılmaktadır.

Fuâdî, 1190 beyitten oluşan "Bülbüliyye" mesnevisinin başında mesnevi geleneğine uygun olarak, besmele, tevhid ve na't gibi dîmî şiirler söyledikten sonra, "Sebeb-i Te'lif" başlığı altında bu eseri yazma gerekçesini açıklar: Bu açıklamaya göre; bahar mevsiminde Bülbül, gülistana gelip güle olan duygularını "feryad u figân"la ifade etmektedir. Kesrette olan Tûtî (Papağan) ise velîlerin halinden habersiz durumdadır. Vahdet içindeki Kûf (Baykuş), "zâhiri vîran, bâtını umran" olarak, geceleri virânelerde Hakkı zikreder. Fuâdî, bütün bunları, Allah'ın kendisine bildirdiğini belirterek durumu hikâye ettiğini açıklamaktadır. (Yazar 2001: 58-72)

Dünyanın insanları şaşkınlığa uğratan yönlerine değinen şâir, halktan kiminin dost, kiminin ise düşman olduğunu, yalancılık, ikiyüzlülük ve gammazlıkla istigal edenlerin, nefislerine ve şeytana uyanların kendi kusurlarını görmediklerini, dolayısıyla da iyiyi kötüden ayırt edemediklerini belirttiikten sonra, kötü davranışlardan uzak durulması gerektiğini, nefsin arzu ve isteklerine boyun eğilmemesini, çünkü insanın yaptıklarının yanına kâr kalmayacağını, bir gün mutlaka bunun hesabını vereceğini ifade etmektedir. Bu bilinçte olup haktan ayrılmayan, kalp kırmayan, sevenlerin ayrılmasına rıza göstermeyen, ilmiyle amel edenlerin akıllı ve kâmil kişiler olduğunu, tuncu idrak

KASTAMONU ŐEHY ŐÂBÂN-I VELÎ VAKFI
YAYINLARI :

ÖMER FUÂDÎ

HAYATI, ESERLERİ, EDEBÎ
KİŞİLİĞİ

VE

BÜLBÜLİYYE'SİNİN EDİSYON-
KRİTİK METNİ

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphaneleri	Yavuz ARGIT Bcümü
Dem.No. 124194	Tas.No. 922.977
	ÖMİ

İlyas YAZAR ¹dan Fatih Gardalılıy
en yakın durgalardan.

ISBN 975-541-103-8

23.09.2004

Muğ

HAMLE YAYINLARI

İSTANBUL - 2001

³³ B. Ayhan, 177. Charles Texier (1802-71) had published a book entitled *Description de L'Asie Mineure*, Paris 1839-49

³⁴ B. Ayhan, 193.

³⁵ B. Ayhan, 196.

³⁶ B. Ayhan, 199 and 203.

³⁷ B. Ayhan, 203; V. Cuinet, *La Turquie d'Asie Mineure* (Paris, 1894), IV, 551 ff.

³⁸ J.H. Mordtmann, 'Çankırı', *Encyclopaedia of Islam*, second edition

³⁹ In 1913 there were 1,337 Greeks and 482 Armenians in Çankırı, B. Ayhan, 202, 204 and 209.

⁴⁰ İlhan Şahin, 'Çankırı', *TDV İslam Ansiklopedisi* (İstanbul, 1993).

⁴¹ Başbakanlık Archives (BA) Tapu Tahrir Defteri (TD) No. 100, 88; Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü, Kuyud-i Kadime Archives (KK), TD 81, fol. 10b. BA, TD No. 375 is also a summary of 1521 register and therefore has the same figures.

⁴² BA, TD 100, p. 87 and KK, TD 81, fol. 11b.

⁴³ BA, TD No. 375, 242-3.

⁴⁴ KK, TD No. 81, fols. 9b-11b.

⁴⁵ KK, TD No. 81, fol. 11b.

Defending the Cult of Saints in Seventeenth-Century Kastamonu: Ömer El-Fu'âdî's Contribution to Religious Debate in Ottoman Society

John J. Curry

On the northwest side of the modern town of Kastamonu in the Black Sea region, behind the hilltop fortifications that once guarded this strategic route through northern Anatolia, there lies the tomb and shrine of the great Halveti saint Şa'bân-ı Veli Efendi. It remains an important spiritual and historical landmark in the city of Kastamonu right down to the present day. He is best known for founding one of the major branches of the Halveti *tarikât*, which came to be known as the Şa'bâniyye. In the second half of the seventeenth century, under the guidance of such key figures as Karabâş 'Ali Veli and Nasûhî Efendi, this branch of the Halveti *tarikât* would come to be one of the most powerful and influential Sufi orders in the Ottoman Empire, capable of influencing even the Sultan himself.¹

The Halveti order had originated in the area of western Iran and Azerbaijan during the fourteenth and fifteenth centuries, most notably through the activities of the Baku-based Şeyh Yahyâ-yı Şîrvânî (d. 1464-5).² Yahyâ's spiritual descendants, of whom there would be many (one account claims more than 10,000)³, spread throughout the Ottoman Empire in the two centuries after his death, most notably in Egypt, Anatolia, and large parts of the Balkans.⁴ Even before the rise of the Safavids under Şâh İsmâ'il at the end of the fifteenth century that would spark an exodus of learned figures into the growing Ottoman domains, individuals from various parts of Anatolia were travelling to places like Tabrîz, Baku, and other centres of learning to study with Yahyâ and his followers. According to Şeyh Şa'bân's *silsile*, he was the spiritual grandson of one of the most important of these figures, Cemâl el-Halveti, also known in the biographical compilations as 'Çelebi Halife'.⁵ Cemâl el-Halveti was a pivotal figure who established the Halveti *tarikât* in Istanbul through his close links with Sultan Bayezid II, both before and after his accession to the sultanate in 1481. He is best known today as the teacher of Sünbül Sinân Efendi (d. 1529), founder of the Sünbülüyye

Edited by Colin Imber and Keiko Kiyotaki
Frontiers of Ottoman Studies: State, Province,
and the West, vol. I, London 2005, s. 139-148.

ISAM 141783

17 MAY 2008

BAYSAR, Hilal, «Ömerül'-Fu'adi Hayatı, Edebi Şahsiyeti Eserleri»

Danışman : Doç. Dr. Abdulkerim ABDULKADİROĞLU

1991, 253 s.

Y.L. ?
Dr. ?

Konusu, Ömerül'-Fu'adi'nin Hayatı, Edebi Şahsiyeti ve eserleri olan bu tez : Önsöz, içindekiler, bibliyografya ve kısaltmalar, giriş, I. bölüm, II. bölüm, Metin ve sonuç bölümlerinden teşekkül etmiştir.

Birinci bölüm, «Hayatı» ve «Şahsiyeti» başlıklarını taşıyan iki kısma ayrılmıştır. Bu bölümde, H. 966-M. 1560/M. 1046-M. 1636 yılları arasında yaşayan Ömerül'-Fuadi hakkında muhtelif bilgiler sunulmuştur.

İkinci bölümde, sanatçının Mecmua-i İlahiyat, Kaside-i Pendiyye; Sadefiyye Şerh-i Risale-i Zenbili Ali Efendi fi Hakk-ı Devran-ı Sofiyye, Şevkiyye fi Hakk-ı Devran-ı Sofiyye, Menkıbe-i Mahmud Efendi, Menakıb-ı Şa'ban-ı Veli, Türbename, Bülbüliyye adlı eserleri incelenmiştir.

«Metin» başlığı ile sunulan bölümde ise, Bülbüliyye, Kaside-i Pendiyye, Mecmua-i İlahiyat ve Sadefiyye adlarını taşıyan eserler transkripsiyonlu metin şeklinde verilmiştir.

Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Tez Özetleri, Ankara 1992, s. 231 DN:40746

Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı

Türk Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı

80 ARALIK 1996

عثمان أركين رقم 1514 ورقة 22 ، 1338 هـ

4 - رسالة كل آية - في التصوف (ت)

فيون أوغلي رقم 10763 ورقة 15 ، 1285 هـ قسطنطيني
رقم 4153 ؛

5 - شرح ورد الستار ليحيى الشرواني (ت)

بايزيد رقم 105818/K ورقة 43 ، 1266 هـ

6 - الشوقية في حق دوران الصوفية (ت)

فيون أوغلي رقم 1/10773 ورقة 23 ، 1224 هـ

7 - عسلية - في التصوف (ت)

حاجي محمود رقم 12/2287 ورقة 248-252 ؛

8 - المقالة التوثيقية والرسالة التوحيدية (ت)

فيون أوغلي رقم 1/1763 ورقة 10 ، 1285 هـ عثمان

أركين رقم 187 ورقة 12 ، 1303 هـ أسعد أفندي رقم

1734 ؛

9 - مناقب شيخ شعبان ولي (ت)

رشيد أفندي رقم 478 ورقة 130 ، 1230 هـ دار المنشوي

رقم 366 ورقة 119 ، 1237 هـ ؛ حاجي محمود أفندي رقم

4588 ورقة 124 ، 1253 هـ رقم 4682 ؛ علي أميري

رقم 1093 ؛ عثمان أركين رقم 782 ورقة 85 ؛ سليمانيه

ترجمان رقم 1/45 ورقة 54 ؛ دوكونلي بابا رقم 569 ؛

طبعت في قسطنطيني 1293 ، 1294 ؛

1025
1026

Emir Fuadi
3251 - عمر بن محمد فؤادي (عمر فؤاد) القسطنطيني

العثماني الصوفي الشعبي الخليلي الشاعر المشوي
1636/1046

(أنظر : معجم المؤلفين 317/7 ؛ هدية العارفين 797/1 ؛

فهرس المطبوعات التركية بجامعة إستانبول 219/1 ؛ فهرس سيف

الدين أوزاكا 57/2)

من تصانيفه :

1 - بلبلية - في التصوف (منظوم) (ت)

دوكونلي بابا رقم 2/320 ورقة 48-89 ؛ قسطنطيني رقم

1664 ؛

2 - رسالة صدفية ومقالة دررية (منظوم) (ت)

سليمانيه ترجمان رقم 2/362 ورقة 24-27 ؛

3 - الرسالة التوحيدية (ت)

علي رضا قره بلوط، معجم المخطوطات الموجودة في مكتبات

إستانبول ، الجزء الثاني ، [y.y.,t.y.] ، İSAM 141628 ،

Şeyh Ömer Fuadî ve Sadefiyye'si

dr. Mustafa Tatçı

Hayatı:

Halvetî-Şabânîyye tarîkinin altıncı postnişini olan Şeyh Ömer Fuadî Hazretleri, tasavvuf tarihinde önemli bir yer bulunan Hz. Pîr Şa'bân-ı Veli'nin silsilesine mensup kâmil bir müşid, güçlü bir ediptir. Yazmış olduğu manzum ve mensûr pek çok eseri, özellikle Halvetîliğin Şabânîyye koluna ait araştırmalarda ilk müracaat kaynaklarındandır.

Ömer Fuadî'nin asıl adı Ömer, mahlası ise "kalbe mensup, kalbî, yürekten olan" anlamında Fuadî'dir. 16. ve 17. Yüzyıllarda yazılan tezkiyelerde Ö. Fuadî'nin şahsiyeti, nesepleri ve aile muhittyle ilgili her hangi bir bilgiye rastlanmaz. Biz, Onun hayatını, yine kendisine ait eserlerden, bilhassa Menakıb-ı Şa'bân-ı Veli ve Türbenâme'den öğrenmekteyiz. Esasen, gerek Ö. Fuadî ve gerekse Şa'bân-ı Veli Hazretlerinin ilk postnişinleri hakkında derinliğine bir araştırma yoktur. Bugüne kadar yapılan bir kaç araştırmada, Menakıbnâme'deki bilgiler tekrar edilmiştir.¹ Devrin kaynaklarından ve Ömer Fuadî'nin eserlerinden yola çıkılarak yapılacak bir araştırma, konuyla ilgili daha pek çok bilgiyi ortaya çıkaracağı gibi, Şabânîyye âdâb ve erkânını da tanıtacaktır.

Ömer Fuadî, Menakıbnâme'den anlaşıldığı kadarıyla daha çocuk yaşlarında Hz. Pîr Şabân-ı Veli'den manevî feyz almıştır. Hz. Pîr vuslat ettiğinde (v; 1568) 8-9 yaşlarında bulunuyordu. Bu bilgiden anlaşılacağı üzere, Fuadî'nin baba ve annesi de Şabân-ı Veli müntesiplerindedir.

Ö. Fuadî, 1560 yılında Kastamonu Merkez İlçesinin, Musâ Fakih mahallesinde doğmuştur. İlk tahsilini "Kur'an Mektebi"nde yapmış, bila-

hare medresede öğrenim görmüştür. İlk gençlik yıllarında devletin yüksek mevkilerinde görev yapma hevesiyle akif ve nakli ilimlere yönelir; Arapça ve Farsça'yı edebî bir eser yazacak derecede öğrenir. Bu sıralarda tasavvuftan ve ledünnî sohbetlerden uzaklaşmış, Hz. Pîr'in gönlünde yaktığı aşk küllemiştir. Fakat bir müddet sonra, o ilk çocukluk yıllarında kalbine ekilen aşk tohumları yeşermeye başlamış ve cezbe hasıl olmuştur. Ömer Fuadî, bu ruh medcezirlerini yaşarken Hz. Pîr'in postunda bulunan Abdülbâkî İskilîbî Hz.lerine teslim olmak ister. Ne var ki, Abdülbâkî Efendi bu sırada İskilîp'e gitmiştir. Derdini Kastamonu'daki dervişlerden Hacı Dede diye anılan ihvana açar. Hacı Dede, bu halin geçmesinin zamanla ve tedricen olacağını, sabr etmesini söyler. Ömer Fuadî bu sözlerle teskin olmaz; aksine aşkın şiddeti daha da artar. O böyle cezbeli bir haldeyken Nured-dinzâde'nin halifelerinden Himmət Efendi'ye müracaat eder. Himmət Efendi de, Hacı Dede gibi sabir tavsiye eder. Ömer Fuadî'nin yerinde durası bir hal kalmamıştır. Ilgaz Dağı'ndaki Benli Sultan ocağında görev yapan Benli Sultan-zâde Mahmud Efendi'ye varır. Mahmud Efendi'nin söyledikleri de aynıdır. Bu halin geçici olduğunu ve sabretmesini belirtir. Artık Fuadî, içine düştüğü akşktan yanıp kavrulmuştur. Bu hal ile Kastamonu'ya geri döner. Kısa bir zaman sonra, Şeyh Abdülbâkî Efendi'nin Kastamonu'ya geleceğini duyar. Tam ümitlerinin bittiği sırada duyduğu bu haberle hüznü mutluğa dönüştür. Nihayet Abdülbâkî Efendi'ye intisap gerçekleştirir.²

Ömer Fuadî bu arada resmî hizmetinden de vazgeçmemiş, Kastamonu müftü yardımcılığını devam ettirmiştir. Onun bu vazifesi, 17 sene kadar sürer.

Bu sırada, Abdülbaki Efendi nhlet eder ve yerine Muhittin Efendi pîr makamına geçer. Ömer Fuadî, bu yeni posta, tecdid-i biat ile seyr ü sülukunu bitirir. Şeyh Muhittin Efendi de bekâya göçünce, Ö. Fuadî, pîr makamına geçer. (H.1013/M.1604).³

Türbenâme adlı eserinden öğrendiğimize göre, Şeyh Muhittin Efendi, Ömer Fuadî'den, Hz. Pîr ve sonraki şeyhlerin merkadlerine bir türbe yapmasını vasiyet eder. Ö. Fuadî çeşitli sınıktılarla da olsa, bu türbeyi yaptırır. İnşaat sırasında toplanan teberru'lar ve sair hususlar bir defterde kaydedilmiş, bu defter daha sonra Hz. Pîr'in sandukasına bırakılmıştır ki, Ömer Fu-

نگهداری می‌شود. وی همچنین شعرهایی به ترکی سروده و آثاری در تاریخ نوشته است. از دیگر آثارش: دیوان به ترکی؛ مقالات صدیقیه؛ رساله نظام‌العتیق فی بحر‌العتیق که مؤلف آن را به درخواست احمدافندی، کاتب اسرار سلیم سوم عثمانی نوشته است؛ احوال رضائیه در شرح حال پدر مؤلف.

منابع: ایضاح‌المکتون، ۶۵۶/۲؛ سچل عثمانی، ۵۹۹/۳؛ عثمانلی مؤلفلری، ۱۰۶/۳ - ۱۰۷؛ فهرست نسخه‌های خطی فارسی کتابخانه‌های قونیه، ۲۲۷/۱ - ۲۲۸؛ قاموس‌الاعلام، ۳۳۴۰/۵؛ هدیه‌العارفین، ۸۰۱/۱

Mevlana müzesi, 2/368 ; Türk dili ve edebiyatı ansiklopedisi, 3/147 ; Türk edebiyatı ansiklopedisi, 2/483.

بارم

عمر فؤادی (o.mar.fo.ā.di)، فرزند محمد، - ۱۰۴۶ ق/ ۱۶۳۶م،

صوفی و شاعر عثمانی. در قسطنطنیه زاده شد. از زندگی وی جز این دانسته نیست که به طریقه شعبانیه منتسب بود و از شیخ محیی‌الدین افندی خلیفه شیخ شعبان‌ولی (بنیادگذار طریقه شعبانیه)، خلافتنامه گرفت. از آثارش: ترجمه معیارالطریقه؛ واقعات؛ رساله توحیدیه؛ دیوان ترکی؛ بلبلیه که ترجمه بلبلی‌نامه عطار نیشابوری از فارسی به ترکی است و نسخه‌های دست‌نویس از آن به شماره ۲۶ تصوف ترکی طلعت در کتابخانه ملی مصر نگهداری می‌شود؛ شرح وردالستار به ترکی که نسخه‌های از آن به شماره ۵۵ تصوف ترکی طلعت در همان‌جا نگهداری می‌شود؛ تریه‌نامه شعبان به ترکی که نسخه‌های دست‌نویس از آن به شماره ۸ مجامیع ترکی در همان‌جا موجود است؛ مناقب شیخ شعبان قسطنطنیه/مناقب شعبانیه به ترکی که نسخه‌های از آن به شماره ۸ مجامیع ترکی در همان‌جا نگهداری می‌شود؛ مصلح‌النفس؛ پست‌نامه؛ تعریفات علم نحو؛ مقاله‌الفریدیة و رساله وردیة؛ رساله‌التوفیقیة؛ الرساله‌العسلیة؛ مقاله‌الصدیقیة؛ الرساله‌الشوقیة فی دوران‌الصوفیة؛ رساله دوران؛ الرساله‌الکاملیة؛ روضات‌العلما و جنات‌العرفا.

منابع: عثمانلی مؤلفلری، ۱۱۸/۱ - ۱۱۹؛ فهرس‌المخطوطات‌الشریکة العثمانیة، ۷۵/۱، ۱۶۳؛ کتابشناسی شیخ فریدالدین عطار نیشابوری، ۱۸۰؛ معجم‌المؤلفین، ۳۱۷/۷؛ ملامت و ملامتیان، ۲۷۷؛ هدیه‌العارفین، ۷۹۷/۱

هشتم هجری، نویسنده ایرانی. از زندگی عمر ساوی جز این دانسته نیست که گویا از ایران به آناتولی رفت و چون دید مردم آن دیار به دین بی‌توجه‌اند، رساله‌ای به نام عقاید اهل سنت نوشت. از نام این رساله می‌توان دریافت که مؤلف مذهب سنت می‌ورزید. زبان رساله ساده است. این رساله برای کسانی نوشته شده است که سواد اندکی به اندازه نوشتن و خواندن داشتند. نسخه‌های دست‌نویس از عقاید اهل سنت به شماره (۵۵) - ۱۱۸۴/۲ در کتابخانه بورسسه نگهداری می‌شود. آغاز و انجام آن چنین است: آغاز: «... فصل اول بدان‌که جهات متناهی است از وی ابتدای جنبش بود...» انجام: «... جوهر بسیط صورتی باشد همه را و این از او است با شرف...»

منابع: آثار فارسی در آناتولی، ۵۲؛ پارسی‌نویسان آسیای صغیر، ۵۰؛ زبان و ادب فارسی در قلمرو عثمانی، ۲۸؛ فهرست نسخه‌های خطی فارسی کتابخانه بورسسه، ۳۱۴.

رشنورزاده

عمر شوقی ماردینی، فرزند محمد - شوقی ماردینی

عمر عدولی (o.mar-e.o.du.li)، سده یازدهم هجری، مترجم عثمانی. از زندگی اش جز این دانسته نیست که در ۱۰۴۴ ق مواهب علیه/تفسیر حسینی واعظ کاشفی (۹۱۰ ق) را به نام معالم‌الیقین به ترکی برگردانده است.

منابع: پارسی‌نویسان آسیای صغیر، ۵۰؛ عثمانلی مؤلفلری، ۱۵۱/۱؛ فهرس‌المخطوطات‌الترکیة‌العثمانیة، ۱۹۲/۴.

رشنورزاده

عمر فایق (o.mar.fā.yeq)، فرزند عبدالله، - استانبول ۱۲۴۵ ق/

۱۸۲۹م، شاعر و شرح‌نویس عثمانی. منشی دستگاه دیوانی عثمانی بود. پس از آن منشی سواره‌نظام شد. سپس به ترتیب دفتردار سوم، دفتردار دوم و دستیار دفتردار یکم شد و سرانجام به سمت حساب‌رس استاد دولتی در دستگاه دیوانی عثمانی دست یافت. عمر فایق غزلی از صائب تبریزی با مطلع «گرچه بی زرد و ضعیف و لاغر و بی‌دست و پا است - چون عصای موسوی در خوردن غم ازدهاست» را به ترکی شرح کرده است. نسخه‌های از شرح او به شماره ۲۴۵۴ در کتابخانه موزه مولانا